

Moașa cu talent de meșteriță populară

Liuba Lupan a lucrat 46 de ani moașă în localitate și este cetățeană de onoare a satului. Pe lângă faptul că a asistat și a contribuit la nașterea mai multor generații din Săiți, este pasionată de croșetat și brodat. Colecția Liubei Lupan cuprinde peste două sute de articole confecționate manual. „Croșetam și brodam noaptea, dormeam câte trei-patru ore, dar și la lucru mă duceam, și de casă îngrijeam”, susține meșterița.

Liuba Lupan s-a născut în satul Volintiri, raionul Ștefan Vodă. A studiat trei ani și jumătate profesia de moașă în Bender, iar în prima zi din aprilie 1971 și-a început activitatea în Săiți. S-a căsătorit și a prins rădăcini în această localitate.

Continuare în pag. 5

Toată casa Liubei Lupan e plină de obiecte croșetate și brodate. Foto: Mariana Matcovschi

Satul în care pompierii lucrează voluntar

În localitate, în anul 2011, a fost lansat primul post de salvatori la nivel de sat din țară.

pag. 3

Mai mult de jumătate de secol împreună

Simion Gluh, om de vază al satului, fost director de școală și Maria Gluh, fostă profesoară de biologie, trăiesc împreună 53 de ani.

pag. 5

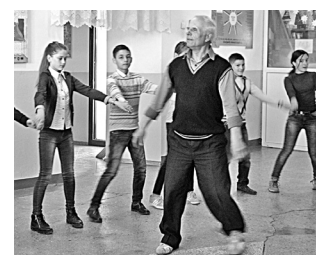
În memoria celor deportați

Din anul 2014, în dealul satului există un monument dedicat celor deportați în perioada stalinistă, numit „Crucea Memoriei”.

pag. 7

Promotorul dansurilor populare

Constantin Grigorencu este fost dansator în renumitele „Fluieraș” și „Veselia”, iar acum și conducătorul artistic al ansamblului „Opincuța” din gimnaziu.

pag. 8

editorial

De prin Săiți adunate...

Școala de Studii Avansate în Jurnalism are tradiția ca la sfârșitul anului de studii să viziteze o localitate nouă pentru a cunoaște și a relata viața oamenilor de la țară. Anul acesta am mers la Săiți, un sat pitoresc din raionul Căușeni.

O localitate cu puțin peste două mii de locuitori, situată la hotar cu Ucraina, Săiți se bucură de un nume bun. În sat există o grădiniță nouă cu grupuri sanitare pentru fiecare dormitor, un gimnaziu renovat, un post de pompieri dotat cu o autospecială modernă și o ambulanță, un centru de sănătate publică. Datorită bunei sale administrări, Săiți a fost una dintre cele 30 de localități din țară selectate în cadrul programului „Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale”.

Băștinășii cunosc bine istoria

satului. „Crucea Memoriei”, un monument dedicat deportărilor staliniste, se înalță pe culmea localității pentru a fi văzut de oricine. Iluminată pe timp de noapte, crucea amintește tinerei generații despre cele 37 de familii deportate în Siberia.

Satul Săiți apreciază oamenii care, prin activitatea lor, au contribuit la dezvoltarea comunității. Doisprezece oameni s-au învrednicit de titlul „Cetățean de onoare”.

Celebrarea a 210 ani de la prima mențiune documentară a localității aduce speranța pentru o reîntregire a echipei de fotbal a satului, campioana raională de acum cinci ani.

Stimați locuitori ai satului Săiți, Vă mulțumim pentru ocazia de a Vă cunoaște! Vă dorim să prosperați în continuare!

Cristina Cornescu
Redactora-șefă

Copiii care le reușesc pe toate

Unor copii le place cartea, altora le place dansul, sportul sau cântecul. La școala din sat învață însă și elevi care le reușesc de minune pe toate. Alina Lungu, Victorița Musteață și Răzvan Țurcan dedică câte patru ore zilnic temelor pentru acasă, își modelează talentele și mai au timp pentru a practica ceea ce iubesc.

Manevrează păpuși și citește „Aventurile lui Sherlock Holmes”

Deși are doar 13 ani, Alina Lungu este eleva care pare să le reușească pe toate. Face parte din cercul folcloric al școlii, unde învață cântecele adunate de la străbuni, joacă diverse roluri de teatru în cadrul cercului dramatic și timp de doi ani deprinde și arta teatrului de păpuși. Eleva are succes la toate disciplinele și o medie de 9,8, dar mai aproape de sufletul ei este ora de fizică. Alina adoră școala pentru curiozitățile pe care le descoperă aici. Citește toate basmele lui Petre Ispirescu și „Aventurile lui Sherlock Holmes”, pentru că redau multă acțiune. Preferă scrierile care invocă forțele supranaturale și are o colecție de enciclopedii acasă. Unul

Scufița Roșie și Vulpea sunt doar câteva dintre rolurile interpretate de Alina în jocurile de păpuși.

Foto: Liliana Botnariuc

dintre cele mai mari visuri ale ei este să meargă mai des la teatru, unde spune că a fost o singură dată. Este pricepută și la lecția „ce-mi doresc de la viață”.

Continuare în pag. 7

Vocea primarului

Valeriu Musteață, primar de Săiți:

Promit ceea ce pot face, fac ceea ce am promis.”

Nu întreba ce a făcut primăria pentru tine, ci întreabă-te ce ai făcut tu pentru sat.”

VOX

Ce vă place în satul vostru?

Ion Șumleanski, elev:

„Îmi plac oamenii. În satul nostru toți oamenii sunt buni, darnici, tot timpul sar în ajutor. N-aș vrea să plec din Săiți. Aici mi-au crescut părinții, bunicii.”

Cum se implică diaspora în prosperarea satului?

Nina Pavlenko, șefa bibliotecii publice:

„Am făcut un apel, prin intermediul rețelelor sociale, către băștinașii din sat care lucrează peste hotare. Au fost receptivi și au donat peste 26 de mii de lei pentru proiectarea turnului de apă din sat.”

Loc autorizat pentru gunoiștea din sat

În Săiți există un teren cu o suprafață de aproximativ un hectar pentru deșeurile din sat. Acum două luni, primarul a inițiat un serviciu de colectare a gunoiului. O dată în săptămână, sătenii își scot gunoiul la margine de drum. Ulterior, angajații din cadrul primăriei îl colectează și îl transportă la periferia satului. Despre acestea ne spune Rodica Cebotaru, directoarea Serviciii comunale.

Transportarea săptămânală sau lunară a deșeurilor

Potrivit directoarei, în ziua de vineri se strânge gunoiul din prima jumătate de sat, iar sâmbăta – din cea de-a doua. Acest serviciu îl costă pe omul din sat cinci lei. „Nu reușim să acoperim cheltuielile pe care le suportăm. Pentru a aduna gunoiul este nevoie de trei oameni, pe care trebuie să-i plătim, pe lângă asta se cumpără și motorină. Se cheltuie în jur de 700 de lei pentru o zi de lucru, dar se strâng doar 200 de lei, bani pe care îi achită oamenii pentru serviciul dat”, spune asistentul social, Sergiu Cebotaru.

Gunoiștea autorizată, situată la marginea satului. Sursa foto: facebook/Valerii Musteață

„În viitor se planifică o altă metodă de a aduna deșeurile și anume doar o dată pe lună. În acest caz, oamenii vor fi nevoiți să plătească o taxă de 20 de lei. Metoda dată va fi un experiment ce va contribui la găsirea unei soluții mai bune”, a adăugat asistentul social.

Săteni care își duc singuri gunoiul

„Sunt oameni în sat care au transport personal și își duc singuri deșeurile la destinație, cheltuieli însă se fac în ambele cazuri”, afirmă Sergiu Cebotaru.

Locuitorii satului au opinii diferite. Cei care dispun de transport propriu sunt mai rezervați. Există oameni care, în general, nu au gunoi și nu necesită ca acesta să fie colectat. Bătrânul Onisim Solomițchi spune că inițiativa primarului este binevenită, chiar dacă serviciul este achitat de către copiii săi.

La intrarea în sat există un panou informativ care indică locul amplasării gunoiștii satului și la ce distanță se află de la marginea drumului principal.

Nicolae GALAJU

Panou informativ situat la intrarea în sat Sursa foto: facebook/Valerii Musteață

De gardă pentru sănătatea săiștenilor

Originară din Săiți, absolventă a școlii medicale din orașul Bender, Liuba Bezede activează în domeniul medical de 30 de ani. După absolvire, a rămas să lucreze în localitatea de baștină ca felcer pentru bolnavii de tuberculoză, iar mai târziu în calitate de asistentă medicală de familie. În anul 2008 a fost numită asistentă medicală coordonatoare în sat. „Când mi-au încredințat acest post, aveam o frică foarte mare, mă gândeam că n-o să reușesc să le fac pe toate. Cel mai mult îmi făceam griji de faptul cum va fi relația mea cu pacienții, pentru că devenise deja responsabilitatea mea. Cu timpul însă ne-am obișnuit unii cu alții”, spune Liuba Bezede.

În anul 2013, în localitate a fost inaugurat un nou Centru de Sănătate, ampla-

Liuba Bezede activează ca lucrător medical în localitate timp de 30 de ani. Foto: Maria Șveț

sat în inima satului. Pentru realizarea proiectului au fost cheltuiți aproape două milioane de lei, bani acordați de către Banca Mondială.

„Centrul medical vechi era amplasat departe și condițiile erau mai slabe. Aici condițiile sunt mai bune, avem apă caldă și gaz, ceea ce este foarte important, mai ales pentru

laboratorul de analize”, afirmă coordonatoarea centrului.

În sat nu este un medic de familie permanent, acesta vine din Căușeni o dată pe săptămână. Din spusele asistentei coordonatoare, medicul nu pleacă până când nu consultă toți pacienții, care vin, de obicei, în număr de 50 – 60 de persoane. „Ar fi bine să avem medicul

nostru în sat, dar oricum asistentele medicale vin și acasă dacă trebuie. Primul ajutor se acordă întotdeauna”, spune Liuba Solomițcaia, locuitoare a satului.

„La ultima mea vizită am avut 67 de pacienți. Nu aș putea să vin mai des decât o dată pe săptămână în Săiți, pentru că altfel ar suferi pacienții din sectorul meu”, spune Liuba Calmăc, medic de familie.

Centrul dispune de o mașină, cu care asistentele medicale se pot deplasa la domiciliul pacienților în caz de necesitate, dar și la ședințele și seminarele de lucru organizate în Căușeni.

„Avem și o ambulanță nouă, dar fiindcă nu avem un medic permanent în sat, nu am acordat încă niciun ajutor medical cu aceasta. În cazuri de urgență, până vine ajutorul de la Căușeni, putem să folosim ambulanța”, spune Liuba Bezede.

„Pacienții din Săiți sunt

ascultători, în mare parte. Pe timp de iarnă, când e perioada virozelor, mulți merg direct la farmacie și procură medicamente, iar după o zi – două, după ce văd că tratamentul nu este eficient, oricum se adresează la noi”, susține angajata centrului de sănătate. Cea mai frecventă problemă de sănătate în sat este tensiunea arterială. Din spusele asistentei medicale, motivele ar fi regimul alimentar greșit și efortul fizic în exces. „Alimentația oamenilor este la un nivel scăzut, mai ales în perioada rece a anului, când organismul este foarte slăbit”, menționează coordonatoarea centrului.

Centrul de Sănătate dispune de laborator pentru analize, sali de triaj și de proceduri, cabinet ginecologic și o farmacie. Aici activează patru asistente medicale, un felcer-laborant, doi paznici, un șofer și o infirmieră.

Maria ȘVEȚ

Satul în care pompierii lucrează voluntar

În localitate, în anul 2011, a fost lansat primul post de salvatori la nivel de sat din țară. Localnicii s-au ales în 2016 cu o autospecială pentru stingerea incendiilor și o ambulanță. Deși ambele, primite cadou, au fost antrenate în zeci de misiuni, sătenii s-au arătat foarte mulțumiți de faptul că acum nu vor mai trebui să stingă incendiile cu propriile lor forțe. În cadrul postului activează ca voluntari paznicii primăriei, printre care și Constantin Cibotari. El a învățat meseria de pompier mai mult din mers, întrucât o studiasse doar două săptămâni la școala medie din Căușeni.

Paznicul primăriei este și pompierul satului

Constantin Cibotari are 43 de ani. S-a născut și a crescut pe meleagurile satului, unde și-a întemeiat și o familie. De șase ani este angajat în calitate de paznic la primărie, iar

Constantin Cibotari spune că munca de pompier presupune multă responsabilitate
Foto: Parascovia Spic

alături de colegii săi Anton Bursuc și Iacob Țibuc lucrează voluntar ca pompier. „Când este nevoie sunt la datorie, de obicei, cine e în tură este

la volan, ceilalți lucrează cu stingătoarele”, spune paznicul. Constantin povestește că autospeciala este foarte binevenită și o compară cu o mașină mi-

litară care trece și prin viscol și prin noroi. Bărbatul spune că mașina funcționează bine și o cunoaște pe de rost. „Suntem norocoși că avem așa o auto-

specială, mașina cea veche mai e funcțională, dar e înceată, e din 1956”, a spus pompierul.

Constantin Cibotari este mândru că satul lor dispune de un post de pompieri, pentru că localnicii nu vor mai fi nevoiți să stingă incendiile cu propriile forțe. „Recent am salvat o gospodărie de la incendiu, iar când s-a produs stihia din zilele trecute, am reușit să scot de sub zăpadă două mașini în care erau copii mici”, povestește pompierul.

A fost lansat primul post de pompieri la nivel de sat

Primarul Valeriu Musteață menționează că acest post a fost constituit cu finanțarea autorităților publice locale, după lichidarea celor 400 de posturi și unități de pompieri, în urma reorganizării gospodăriilor agricole și a întreprinderilor industriale. Totodată, în realizarea proiectului s-au implicat și mai mulți locuitori ai satului, printre care și Sergiu Balica, om de afaceri, căruia îi

apartine și inițiativa proiectului.

Cu șase ani în urmă, cel mai apropiat post de pompieri era în orașul Căușeni, ceea ce însemna un drum de jumătate de oră. De când a fost inaugurată unitatea, pompierii din sat au luptat curajos împotriva flăcărilor ori de câte ori a fost nevoie, doar că o făceau cu o mașină veche de aproape 60 de ani. Acum însă postul de salvatori a fost dotat cu o autocisternă nouă. Primarul Valeriu Musteață spune că pompierii deja reacționează prompt în caz de incendiu sau altă situație excepțională. Astfel, cei peste 2300 de locuitori ai satului se pot simți în siguranță. De-a lungul timpului, autocisterna și-a demonstrat eficiența, prin lichidarea a cel puțin 30 de incendii.

Sătenii au primit cadou o ambulanță

Anterior, lucrurile la capitolul intervenția ambulanțelor stăteau și mai prost în Săiți. Acestea veneau la chemare din centrul raional, care se află la o distanță de aproape 30 de kilometri. Acum, o ambulanță performantă, primită cadou din Scoția, stă la dispoziția localnicilor și poate interveni odată cu pompierii, dacă este nevoie.

Parascovia SPIC

Vinul de acasă e cel mai bun

Mihail Platon, directorul vinăriei din Săiți, este de părere că un vin bun are nevoie de struguri crescuți cu dragoste și de utilaje calitative de prelucrare. Pentru el, arta producerii vinurilor și degustarea lor reprezintă experiența sa de o viață.

Pasionat de producerea vinului de calitate

Moldova are o ofertă bogată de podgorii întinse și vinării, în care sunt stocate adevărate comori pentru iubitorii de vin. Mihail Platon a acumulat o experiență vastă, în ani de căutări și încercări, până când a ajuns să producă un vin de calitate. În prezent, vinăria din sat este vizitată de amatori, iar produsul îi este apreciat ca fiind unul de calitate.

După ce a absolvit Facultatea de tehnologie a vinului la Universitatea Tehnică, Mihail Platon și-a spus că dragostea pentru profesie trebuie aplicată în practică.

Sunt peste 40 de ani de când vinăria funcționează. Strugurii sunt prelucrați cu utilaj vechi, destinat cantităților mari. La începutul anului 2002, proprietarul vinăriei a cumpărat câteva utilaje noi, de dimensiuni mai mici.

Lipsa materiei prime cauzează dificultăți vinăriei

Este lăudabilă reușita vinăriei de a-și continua activitatea în condițiile în care a fost martora schimbărilor social-politice și a unor cataclisme naturale. Producătorul afirmă că lipsa materiei prime pentru

Mihail Platon, directorul vinăriei din Săiți, spune că vinul se păstrează cel mai bine în vase din inox. Foto: Dumitrița Andriuța

producerea vinului creează o situație de impas. Vinificatorul deține aproape 20 de hectare de viță-de-vie. Potrivit lui, cantitatea de struguri adunată pe sezon este mică pentru a face față unei vinării mari. Anual, din 20 de hectare de viță-de-vie, sunt adunate aproape două sute de tone de struguri, din care se produc peste 140 de tone de vin. Vinăria săițeanului nu îmbuteliază vinul.

„În acest an mai sunt câteva tone de vin, care, până la sfârșitul lui 2017, urmează a fi vândute”, spune Mihail Platon. Vinul din Săiți este vândut la noi în

țară, dar și peste Prut. Proprietarul pare a fi puțin dezamăgit, deoarece satele vecine nu dispun de așa multă viță-de-vie: „Situația dată nu ne permite să dezvoltăm afacerea”, menționează acesta. Dacă ar avea materie primă mai multă, vinăria din Săiți ar putea produce și mai mult vin. Orice kilogram comercializat necesită costuri suplimentare.

Sfaturi de la producător pentru un vin de calitate

„În vinărie este ca în bucătărie, conținează ceea ce pui în vas și calitatea acestuia”, de părerea dată este Mihail Platon. El consideră că pentru un vin de calitate este nevoie, în primul rând, de un utilaj bun și, în al doilea rând, de struguri buni, deși în vinărie le găsim pe același cântar. Este preferabil ca vasul în care se păstrează vinul să fie din inox. Cel din Săiți este păstrat în vase din metal negru, prelucrate cu vopsea alimentară. Vinăria dispune și de câteva vase noi din inox.

Pentru menținerea unui vin de calitate, antreprenorul recomandă ca acesta să fie păstrat la temperaturi constante, între 14 și 15 grade Celsius. Temperaturile ridicate pot distruge aroma vinului. Nu este exclusă nici utilizarea butoiului din lemn, însă acesta trebuie spălat bine înainte de depozitarea băuturii în el.

În funcție de preferințe, vinăria din Săiți poate propune spre degustare peste patru tipuri de vin: roșu, alb, cabernet și roze. Vinul roze are o aromă de ducasse.

Dumitrița ANDRIUȚA

VOX

De ce vă place să locuiți în Săiți?

Ludmila Bolandău, locuitoare a satului:

„În primul rând, aici m-am născut, aici am crescut, copiii i-am născut aici. Primarul face multe pentru sat, pentru tineret. E un om gospodar. Îmi place că nu suntem foarte departe de oraș. La sărbători, de obicei, vine vreun artist.

Cu sătenii suntem o familie, îmi pare rău că puțini rămânem, tineretul pleacă. Eu le spun și copiilor mei, unul dintre care a plecat la învățat, că satul natal niciodată nu se uită.”

Cea mai încăpătoare ogradă din Săiți

Nana Marusea – așa o strigă cei patru copii, pe care Maria Tcaci i-a luat în grijă împreună cu soțul său Vasile. Ei mai au alți patru copii ai lor și o nepoțică de doi ani. De nouă luni, familia Tcaci a devenit dublu mai numeroasă, dar acest lucru nu i-a speriat pe soții care încearcă zi de zi să facă față provocării.

În familia Tcaci sunt patru copii: Ilie, elev în clasa a III-a; Victor – în a IX-a; Olga, elevă în clasa a XI-a și Ana, de 21 de ani, care e măritată și are o fetiță de doi ani. Ceilalți patru copii, pe care Maria și Vasile i-au luat în grija lor, sunt 3 fete și un băiat. Cel mai mare, Daniel, este elev în clasa a IV-a, Anastasia învață în clasa întâi, iar Nicoleta și Valentina sunt încă la grădiniță.

Am prins-o acasă pe mama Maria, care, auzind lătratul câinelui, a ieșit în ogradă. Copiii erau la școală, iar Nicoleta la grădiniță. „Acuși trebuie să apară câte unul. Cea mai mică, Valenti-

Ilie, elev în clasa a III-a, este fiul Mariei și al lui Vasile. Anastasia spune că îi este dor de mama, dar se simte foarte bine cu nana Marusea și ceilalți copii. Foto: Maria Șveț

na, a rămas azi acasă, doarme. S-au mai bătut aseara și i-au făcut un cucui în frunte”, a spus zâmbind femeia.

Maria și Vasile i-au bo-

tezat pe toți cei patru copii care locuiau până nu demult în casa de peste gard. Mama acestora, din necesitate de bani, a plecat în Rusia și a ru-

gat-o pe cumătra sa Maria să aibă grijă de copii pe o perioadă de două luni. Cele două luni însă sunt deja nouă.

„La început era vorba ca

ei să rămână în casa lor și eu numai să mă duc să le dau mâncare, să mă uit după ei. Eu i-am luat la mine, pentru că sunt copii și nu dă Doamne dacă umblă la prize sau aprind focul. Dar așa, măcar îi văd ce fac și unde sunt”, povestește Maria.

Vasile, soțul Mariei, lucrează fochist la serviciul de grăniceri, dar pentru că salariul de 1800 de lei este mult prea mic pentru ca să hrănești o familie numeroasă, acesta mai are și alte activități. „Azi e dus pe deal cu oile. Eu stau acasă, trebuie să am grijă de copii”, spune Maria.

În ograda unde locuiesc a fost cândva o casă bătrânească, pe care au demolat-o și au ridicat alta nouă. „Nu am finisat-o încă. Iată, am început să îndreptăm pereții, dar ne-am oprit, că e prea scump și nu avem bani îndeajuns. Pe timp de iarnă, ca să ne fie mai cald,

am dormit grămadă, noi cu patru copii într-o cameră și ceilalți patru în altă cameră. Acum s-a încălzit și dormim în mai multe camere”,

povestește Maria.

Între timp, pe poartă a intrat Anastasia, care se întorcea de la școală. Timidă, zâmbind discret, a trecut pe lângă noi și a intrat în casă. Mai târziu, a apărut și Ilie – un băiat vesel și luminos la chip. „Mama, îmi trebuie pe mâine ghetele”, a anunțat Ilie. Peste câteva clipe, le-a luat singur și a început să le curețe de glod. După care, a venit lângă mama Maria, a cuprins-o de mijloc și a rămas lipit de ea. A strigat-o pe Anastasia să iasă și ea afară. Întrebată cum se împacă și cu ceilalți copii, Anastasia a răspuns că e prietenă bună cu toți. „Și mai înainte veneau des pe la noi. Stăteau mai mult aici, doar dormeau acasă”, spune Maria.

În satul Săiți sunt 18 familii cu trei copii, cinci familii cu patru copii, trei cu cinci copii și o familie cu șase copii.

Maria ȘVEȚ

VOX

Prin ce se deosebește Săiți de celelalte sate?

Gheorghe Bălănuță, fost primar de Săiți:

„Este un sat deosebit, cu tradiții extraordinare. Avem artiști foarte buni, mai ales dansatori care duc faima satului atât în țară, cât și peste hotarele ei”.

„Romanița” nouă e pe placul tuturor

Comunitatea din Săiți muncește și se dezvoltă pentru copii într-o perioadă în care oamenii devin tot mai puțini în satele din Republica Moldova și, în care, natalitatea este în continuă scădere.

Grădinița „Romanița” este, cu adevărat, mândria localnicilor. Clădirea nouă a fost construită acum trei ani cu 18 milioane de lei, după ce precedentă a ars din cauza unui scurt circuit. Banii au fost oferiți de Guvernul României și cel al Republicii Moldova. Clădirea este compusă din două blocuri, are cameră pentru activități, dormitoare și grupuri sanitare, o sală festivă și sportivă încăpătoare și un cabi-

Raisa Bondarenco susține că la grădiniță toți copiii sunt în siguranță

net medical. Cei 22 de angajați educă 120 de copii, repartizați în cinci grupe.

Raisa Bondarenco, directoarea grădiniței, impresionează

prin perseverența și responsabilitatea pe care o manifestă față de viitoarea generație. Deviza acesteia în activitatea sa zilnică este: „Tot ce-i mai bun și frumos

– pentru copii”. Potrivit doamnei Bondarenco, atunci când există motivație și un scop bine definit, șansele de reușită sunt mari, iar pentru aceasta este nevoie de implicare, răbdare și multă muncă. „Cea mai mare recompensă pentru efortul depus sunt copiii bine crescuți și fericiți”, susține directoarea.

Personalul grădiniței are o relație apropiată cu părinții copiilor, aceștia implicându-se activ în îmbunătățirea permanentă a activităților celor mici. Nadejda Mihăilăuță, mama a cărei fiică frecventează grădinița, susține: „Grădinița este extraordinară. Sunt foarte mulțumită de curățenia și alimentația copiilor”.

Un alt avantaj al grădiniței este faptul că oferă unor localnici șansa de a munci acasă, într-un colectiv prietenos. Svetlana Tcaci, asistentă medicală și educatoare, afirmă: „Colectivul este bun, la fel sunt și condițiile de muncă. Dacă ar fi și salariul mai mare, ar fi perfect”.

Principiul după care se ghidează colectivul grădiniței în activitatea de zi cu zi este următorul: „Părinții pot sta liniștiți, pentru că la grădiniță copiii lor sunt protejați, îngrijiți și educați.”

Alina FILIMON

Grădinița construită cu ajutorul Guvernului României și cel al Republicii Moldova este mândria localnicilor. Fotografii: Alina Filimon

Moașa cu talent de meșteriță populară

Continuare din pag. 1

Talentul a fost moștenit de la părinți

Liuba Lupan spune că de când se ține minte îi plăcea să creeze lucruri frumoase. Acest talent i-a fost transmis de la părinți. Tatăl meșteriței era lemnar și confecționa lucruri inedite manual, iar mama croșeta și broda covoare.

„Era cândva în Volintiri o casă de pioneri, așa se numea pe atunci. Acolo lucra o învățătoare pe nume Alexandra Iosipovna. Ea învăța fetele să brodeze. M-am dus într-o zi cu sora mea mai mare, m-am lipit de ea și mă uitam cum toate lucrează. Când m-am întors acasă, i-am zis mamei: «Dă-mi și mie o bucatică de material, vreau și eu să mă duc să brodez»”, își amintește Liuba Lupan. Ulterior, Alexandra Iosipovna a fost prima care i-a apreciat talentul și i-a spus: „Liuba, tu o să faci lucruri tare bune!”, iar mama a îndrumat-o și a ajutat-o să-și dezvolte aceste abilități.

Articole care nu au preț

În prezent colecția Liubei Lupan depășește două sute de articole: prosoape, fețe de masă, icoane, articole vestimentare și decorative. Unele le-a vândut, altele le-a dăruit copiilor, rudelor, însă cele mai multe dintre ele își au locul bine potrivit în „casa mare”. Multe lucrări le-a cusut de pe hârtie, unele însă le-a desenat singură.

Emilia Spînu, locuitoare a satu-

Liuba Lupan se mândrește cu propriile sale articole, la care a muncit greu, dar cu plăcere

lui Săiți, o cunoaște pe meșteriță de foarte mult timp și consideră că lucrările acesteia aduc noroc: „Am primit și eu cadou două lebede brodate. Se spune că ele ajută fetele și băieții necăsătoriți să-și găsească perechea. Cred că e bine să păstrezi așa capodopere în casă, sunt simbolul dragostei”, menționează săteanca.

Liuba Lupan apreciază oamenii care respectă tradițiile naționale, însă a observat că, în prezent, tinerii nu prea sunt interesați de lucrările confecționate manual. O icoană brodată de ea a fost evaluată la un concurs din Chișinău cu 6000 de lei. Cu toate acestea, oamenii nu prea îi cumpără articolele nici cu prețuri reduse.

Consăteanca Emilia Spînu crede că lucrările pe care le face meșterița Liuba Lupan nu au preț. „Uneori îmi spune cu cât ar vrea să le vândă. Eu nu vreau s-o jignesc, dar mă gândesc în sinea mea că dacă mi-ar propune

cineva și de trei ori mai mult, nu i-aș da asemenea lucruri. E tare multă muncă”, susține fosta învățătoare.

Muncă făcută cu pasiune, nu din obligație

Liuba Lupan muncește chiar și noaptea pentru a termina mai repede lucrarea începută. Din februarie până în aprilie a realizat patru articole noi. Moașa s-a dedicat în totalitate plăcerii de a crea ceva inedit, de aceea consideră că atunci când faci un lucru cu pasiune, nu mai contează efortul pe care îl depui. Sătenii spun că ea nu prea se laudă cu ceea ce face: „Sunt unii care nu fac nimic, dar se laudă mult, dar ea face lucruri frumoase și nu spune la nimeni nimic”, susțin localnicii.

Mariana MATCOVSCHI

Meșterița confecționează chiar și haine naționale.

Foto: Mariana Matcovschi

Mai mult de jumătate de secol împreună

Despre Simion Gluh, omul de valoare al baștinei noastre, știe fiecare locuitor. Este autorul imnurilor satului și gimnaziului, a activat 50 de ani ca profesor de chimie și director de școală, este cetățean de onoare, dar mai întâi de toate un familist. Mai puțini cunosc însă că în spatele fiecărui succes al acestuia, a stat tot timpul soția, fostă profesoară de biologie, Maria Gluh. Timp de mai bine de jumătate de secol, au trecut împreună prin bune și rele.

Povestea lor de dragoste a început încă din facultate

Soții Gluh spun că s-au cunoscut la Institutul Pedagogic din Tiraspol, la facultatea de chimie și biologie. Deși ambii învățau aceeași specialitate, mai târziu, Simion Gluh s-a reprofilat în domeniul chimiei, iar doamna Maria, în biologie. Profesoara își amintește că viitorul soț i-a căzut tronc la inimă încă din primul an de studii. Calitățile care au cucerit-o au fost principalitatea și sinceritatea acestuia. Femeia spune că soțului nu-i place minciuna și nedreptatea, iar dacă a început un

Soții Gluh sunt împreună de mai bine de 50 de ani. Foto: Nicolae Galaj

lucru, nu se lasă până nu îl duce la bun sfârșit.

Profesori în satul natal

După doi ani se căsătoresc în secret și pleacă să lucreze la Căinari. Timp de trei ani au educat elevii din fostul centru raional și chiar dacă erau împreună, dorul de părinți și de casă nu-i părăsea niciodată. Circumstanțele au făcut să se întoarcă acasă oricum. „Din cauza sănătății mai șubrede a soțului am hotărât să revenim în satul nostru

natal”, ne povestește Maria Gluh.

La sosirea în Săiți au făcut schimb cu profesorii care lucrau aici. Acei dascăli au plecat la Căinari, iar soții Gluh au rămas să lucreze în gimnaziu, în locul lor. Maria Gluh a activat ca profesoară de biologie 42 de ani, șapte dintre care după pensionare. În tot acest timp a lucrat alături de soț, care mai mult se dedica școlii. Femeia spune că trebuia să îngrijească de părinții bătrâni, de copiii săi, dar și de cei de la școală, cărora le preda biologia.

Deși a fost tot timpul ocupat cu școala, Simion Gluh recunoște că era

sever nu doar în raport cu elevii, dar și cu sine. Când a scris imnul satului și al gimnaziului, soția l-a ajutat prin faptul că l-a scutit de multe lucrări care-i reveneau, printre care, prelucrarea pământului. Lucrau în aceeași școală, dar niciodată nu au intervenit unul în activitățile celuilalt. Maria își amintește că nu și-a exprimat părerea în colectiv despre ce ar trebui, sau nu, să facă fostul director. „El avea principiile sale de lucru și nu voiam să fac aluzie că nu ar fi în stare să-și îndeplinească funcția”, povestește femeia.

Viața de familie presupune cedări

Soții Gluh au împreună doi băieți, Lilian și Viorel, care sunt în străinătate. Cel mai mare este deja la pensie și locuiește în Rusia, iar cel de-al doilea a absolvit criminalistica la Volgograd și a lucrat în Ministerul de Interne. „În familia noastră a existat întotdeauna libertatea de a alege calea în viață, astfel băieții și-au ales singuri specialitatea”, spune Maria.

Întrebați care este secretul unei căsnicii fericite și durabile, soții afirmă că cedările aduc reușita. „Și cine să cedeze?”, se întreabă fos-

ta profesoară și tot ea răspunde: „Soția! Eu am vrut să fie liniște în familie și cedările mele nu au fost întâmplătoare. Soțul este principal peste măsură, nu cedează niciodată dacă știe că are dreptate”.

Nu au avut niciodată scopul de a se îmbogăți, pentru că au știut că oricât de mult ar munci, banii nu le-ar aduce fericirea. Ea se capătă prin dragoste și bună înțelegere.

Actuala directoare a gimnaziului, Tatiana Șumleaschi, spune că în perioada când Simion Gluh conducea școala se simțea dorința acestuia de a dezvolta satul. El știa cum să motiveze elevii cu o glumă, deși, de felul lui, este mai sever. „Chiar dacă domnul Gluh are vârsta de 80 de ani, el continuă să fie o personalitate activă”, declară directoarea.

Simion Gluh urmează să editeze încă două cărți de poezii în timpul apropiat. Maria Gluh îl susține și se mândrește cu meritele soțului. Familia lor este cu adevărat un exemplu de cuplu intelectual, care a reușit să facă față dificultăților vieții de la sat.

Liliana BOTNARIUC

Un sfat bun de la Timofei Musteață

Timofei Musteață s-a născut și a crescut pe meleagurile satului. De la vârsta de șapte ani a fost educat doar de mama sa, care i-a fost și tată de multe ori, întrucât acesta a murit pe front în cel de-al doilea Război Mondial. S-a căsătorit înainte de a merge la armată în Germania. Toată viața a lucrat ca tractorist în colhozul din sat. Anul acesta a împlinit 80 de ani și a sărbătorit 61 de ani de căsnicie. Bătrânul se consideră bogat, deoarece are 21 de nepoți și șase strănepoți. Este respectat și apreciat de către toți sătenii, iar recent a fost decorat cu distincția „Cetățean de onoare al satului Săiți”.

A crescut fără tată

În 1944, la vârsta de șapte ani, Timofei Musteață a rămas fără tată și a fost educat de mama sa, Aculina Grosu. Copilăria a petrecut-o alături de sora Nina, care l-a ajutat ori de câte ori avea nevoie și de care îl leagă cele mai frumoase momente ale vieții. A absolvit șase clase în școala medie din sat. Nu a avut posibilitatea să-și continue studiile, deși și-a dorit foarte mult. S-a resemnat cu acest gând

Foto: Parascovia Spic

și până a plecat la armată a muncit în colhozul din sat. În august 1956 a plecat la armată. Înainte de aceasta, în 1955, s-a căsătorit și soția a rămas însărcinată. Abia după trei ani și patru luni i-a văzut pe ambii. A făcut serviciul militar în Germania, iar când s-a întors în noiembrie 1959, bătrânul povestește că i-a prins bine acea școală, întrucât l-a pregătit pentru viață.

Tractorist în colhoz

Tânăr fiind, după întoarcerea din armată, a decis să învețe o meserie, deoarece își dorea să aibă un serviciu decent. A învățat profesia de tractorist la școala profesională din Taraclia. Imediat după absolvire s-a angajat în

calitate de tractorist în colhoz, unde a lucrat mai mulți ani la rând. „Am și acum tractor, dar nu-l țin acasă”, spune bătrânul. Timofei Musteață povestește cu mândrie despre faptul că a fost respectat atât de conducerea colhozului, cât și de cea a raionului și era apreciat ca un muncitor disciplinat. „Am trei ordine oferite de stat, printre care drapelul și stema de onoare”, a mai adăugat bătrânul.

Soții Musteață au celebrat nunta de ametist (60 de ani)

Anul acesta Timofei Musteață a împlinit 80 de ani de viață și 61 de ani de căsnicie. A crescut și a educat șase băieți și două fete gemene. Copiii

l-au îmbogățit cu 21 de nepoți, iar nepoții, la rândul lor, i-au înfrumusețat viața bătrânului cu șase strănepoți. Casa părinților lui Timofei Musteață este locul unde toate rudele acestuia se adună, iar bătrânul se bucură nespus de mult când copii, nepoții și strănepoții îi deschid poarta. „Toți vin des la mine, dacă e nevoie, și în toilul nopții vin”, povestește nea Timofei. Se mândrește cu faptul că ai săi copii s-au realizat în viață. Fiecare dintre ei are familia sa, iar bătrânul spune că a încercat de fiecare dată să le fie un model și crede că i-a reușit. Munca este cea care l-a ținut în viață până acum.

Cetățean de onoare al satului

În sat toți îl respectă și îl apreciază, mai ales că întotdeauna găesc la moșul Timofei un sfat și o vorbă bună. Mai mult decât atât, recent i-a fost oferită și distincția de cetățean de onoare. „Mă bucur că sunt luat în seamă, toți mă respectă, iar aceasta îmi dă poftă de viață. Eu mi-am câștigat cinstea cu forțele proprii și nu am făcut la nimeni rău”, povestește cu entuziasm bătrânul.

Nadejda Mihăilăuță are 37 de ani. Femeia lucrează ca vânzătoare la magazinul alimentar din sat. Nu este originară din Săiți, dar locuiește aici din anul 2002. Aceasta spune că Timofei Musteață este un bun gospodar care și-a dedicat viața celor opt copii ai săi, punându-i pe toți la cale.

Zinaida Rujanski este de mai mulți ani profesoară de limba și literatura română la gimnaziul din sat. Aceasta afirmă că Timofei Musteață este mândria satului și modelul țăranului care a trudit pe podgoriile și câmpiile Săițiului, lucrând ca tractorist.

Parascovia SPIC

Familia Pavlenko (Rodica, Arina și Pavel). Foto: Liliana Chisari

Casa părintească nu se vinde, ci... se transformă în muzeu

Prima grădiniță din satul Săiți, datată din perioada anilor '50, acum poate deveni un muzeu dedicat celor mai frumoase tradiții sătești. Acesta este un proiect de suflet al soților Rodica și Pavel Pavlenko, cei care au decis să transforme casa părintească în muzeu.

Casa asemeni unei icoane sfinte

Părinții lui Pavel nu mai sunt în viață (pe tatăl lui îl chema tot Pavel, iar pe mama - Liuba), însă visul de a transforma casa părintească, unde a fost și prima grădiniță din sat, în muzeu trăiește și poate deveni realitate, căci soții Pavlenko și-au pus în gând să amenajeze un muzeu în casa părintească și să-l doneze satului. „Vrem să adunăm lucruri care au rămas de la mama-soacră, lucrate manual, dar și obiecte tradiționale adunate de la săteni”, spune Rodica Pavlenko care este și directoarea casei de cultură din sat. „Ne propunem să amenajăm o casă-muzeu, unde săițenii și oaspeții satului își vor putea aminti de soba cu plită, de paturile cu saltele de paie, de ocnite, țesături, ștergare, lăzi pentru zestre... Am vrea ca muzeul să fie ca un templu, în care fiecare consătean se va regăsi”, menționează ea.

„Aici e o părticică din sufletul și munca unor gospodine și meșteri de altădată, care au lucrat cu mîgălă și cu pricepere la confecționarea acestor obiecte. Vrem să mai

adunăm obiecte vechi religioase, tradiționale, pentru a face ca fiecare om să se simtă mai aproape de începuturi”, povestește Pavel Pavlenko.

„Datina străbună” reînvie

Soții Pavlenko păstrează tradițiile strămoșești și vor să reînvie folclorul și cântecele autentice ale satului. „Îmi plac foarte mult șezătorile ca pe vremuri. Cu puțin timp în urmă, am și organizat la casa de cultură o șezătoare pe care am numit-o «Datina străbună la Săiți». Am adunat folclorul pentru a păstra vie imaginea portului de cândva și a cântecelor care alinau sufletul strămoșilor noștri”, povestește cu mândrie Rodica Pavlenko. „Facem asta ca să nu uităm de unde a pornit neamul nostru, străbunii satului, ca să reunim tineretul cu vârstnicii și ca să păstrăm moștenirea străbună”, mai adaugă femeia.

În viitoarea casă-muzeu va fi expusă și o colecție de icoane. „În vechime, oamenii erau foarte religioși, de aceea muzeul va aduna o colecție de icoane vechi care au auzit durerile, rugăciunile și mulțumirile oamenilor, care au trăit cândva în acest sat. Vor fi și icoane pictate de sora mea, pictorița Ecaterina Novac, din satul Sălcuța. Ea a zugrăvit chipul Mântuitorului, icoană care veghează astăzi liniștea casei noastre părintești”, spune Pavel Pavlenko.

Liliana CHISARI

Timofei Musteață alături de copii, nepoți și strănepoți. Sursa foto: primariasaiti.md

VOX

Prin ce este special satul Săiți?

Tatiana Șumleanski,
directoarea gimnaziului

„Sunt originară din Ursoaia. Când am venit prima dată la Săiți, mi s-au părut străzile mai largi, școala mai luminoasă și am zis: aici mi-i soarta. În Săiți mi-am construit casa, familia, aici mi-am făcut cumătri, fini. Cu profesorii jucăm volei; am luat recent locul doi la turneul colectivelor pedagogice.”

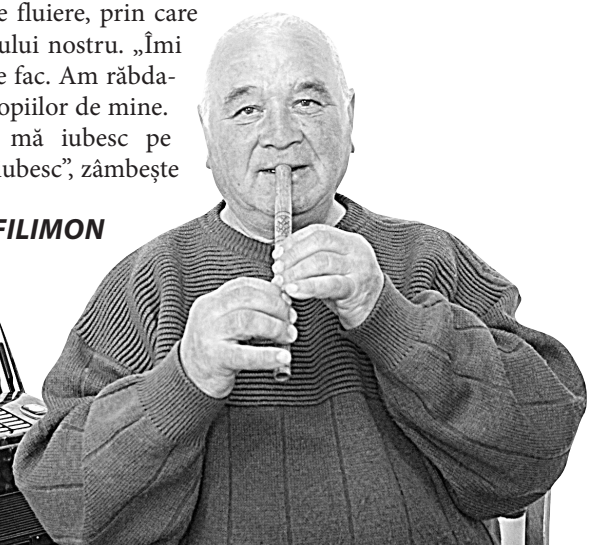
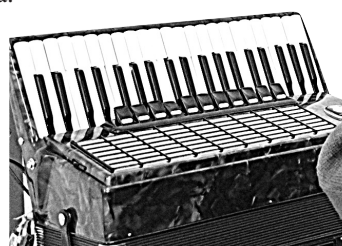
Nicolae Pavlenko trăiește pentru muzică

De aproape 40 de ani Nicolae Pavlenko lucrează în domeniul muzicii și are ore la grădiniță din satul natal. La ai săi 65 de ani, încă mai predă copiilor cu devotament. S-a îndrăgostit iremediabil de muzică de la o vârstă fragedă și a înțeles că ea îi va fi destinul.

A făcut studiile la Colegiul muzical din Bălți, s-a reîntors la baștină și a continuat să activeze pentru copiii de la grădiniță. Crede că muzica înseamnă perseverență: „Dacă nu exersezi o zi, se resimte ulterior”, afirmă educatorul. Pasiunea pentru muzică presupune și multă grijă față de instrumentele muzicale. Nicolae Pavlenko preferă acordeonul și fluietul, însă cel mai comod i se pare oboiul. Spiritul autodidact l-a îndemnat pe

muzician să accepte mai multe provocări. A început să confecționeze fluiere, prin care transmite tradiția neamului nostru. „Îmi place foarte mult ceea ce fac. Am răbdare și de asta le place și copiilor de mine. Copiii iubesc muzica, mă iubesc pe mine, pentru că și eu îi iubesc”, zâmbește educatorul.

Alina FILIMON

Copiii care le reușesc pe toate

Continuare din pag. 1

„Când eram mai mică doream să fiu jurnalistă. Profesorii îmi spun că vorbesc repede și nu termin subiectele. Așa sunt eu, mai guralivă”, se caracterizează Alina. Recent, o profesoară a sfătuit-o să se facă actriță, pentru că este talentată și are vocea potrivită.

Eleve care a memorat 185 de zecimale din numărul Pi

A citit toate miturile din biblioteca gimnaziului, recită poezii, joacă teatru, cântă și ajută la organizarea evenimentelor și amenajarea săliilor, împreună cu restul colegilor din consiliul școlii.

Victorița Musteață este elevă în clasa a VII-a și la ai săi 13 ani a reușit să adune o mulțime de diplome. În săptămâna dedicată matematicii, a luat primul loc la concursul „Prințul Pi” (π). A reușit să memoreze 185 de zecimale din constanta Pi.

La momentul dat, se pregătește pentru concursul „Izvoarele înțelepciunii”, care va fi organizat în prima lună de vară. Ediția va fi dedicată operelor lui Petre Ispirescu, iar Victorița a recitat pentru a nu știu câta oară toate basmele scriitorului. Opera sa preferată este „Tinerete fără bătrânețe

Cartea preferată a Victoriței este „Mara” de I. Slavici. Se crede la fel de puternică ca eroina principală. Foto: Liliana Botnariuc

Diplomele Victoriței adunate din clasa întâi

și viață fără de moarte”. Fata ne povestește cu mare avânt basmul îndrăgit și ne destăinuie ce a impresionat-o cel mai mult: „Faptul că eroul principal, la final, își aduce aminte de părinți, de iarba pe care a călcat, ne face să înțelegem că locurile unde ne-am născut și rădăcinile nu se uită niciodată”, povestește Victorița.

Viorica Musteață, bibliotecara gimnaziului, spune că se mândrește cu elevii de aici: „Alina și Victorița sunt fete citite, deștepte și înțelepte. Doar prin muncă și vocație pot avea rezultate”.

Răzvan e pasionat de dansul popular. Foto: arhiva gimnaziului

După ce a cucerit satul natal, a plecat și la București

Un alt elev care duce faima școlii este Răzvan Țurcan. Adolescentul de 17 ani s-a dedicat de la o vârstă fragedă cântărilor, dansurilor populare și sportului. Din clasa a V-a până la absolvire, a luat doar locul întâi la recitalurile de poezie. Tot în perioada studiilor gimnaziale a participat la concursul „Izvoarele înțelepciunii”, dedicat, în acea perioadă, creației literare a lui Jules Verne. A luat primul loc la

competiția raională și s-a clasat în primele zece locuri la cea republicană.

În prezent, Răzvan este elev în clasa a X-a la liceul „Petru Maior” din București, unde a reușit să se afirme din primul an, ocupând locul III la olimpiada de limbă și literatură română. Totodată, băiatul afirmă că testele din România diferă mult de cele de acasă. Dacă aici trebuia să scrie 12 rânduri la un subiect de creație proprie, acolo se poate ajunge și la 90. Olimpicii crede că un schimb de experiență dintre profesorii din sat și cei din România ar fi ceva nou și interesant atât pentru elevi, cât și pentru dascăli.

În timpul liber, Răzvan joacă fotbal cel puțin două - trei ore zilnic și face parte din echipa școlii de la București. Iubește cărțile, înotul, atletismul, dar și limbile străine. Cunoaște la nivel conversațional engleza, franceza și rusa, iar mai nou, învață și latina. Pentru Răzvan Țurcan succesul este ceva spontan și vine atunci când se așteaptă mai puțin. Tot el ne convinge că reușitele sale sunt și meritul mamei și al profesorilor care l-au susținut.

Liliana BOTNARIUC

În memoria celor deportați

Din anul 2014, în dealul satului există un monument dedicat celor deportați în perioada stalinistă, numit „Crucea Memoriei”. Monumentul a fost construit cu susținerea băștinașului Sergiu Balica.

Crucea care luminează

Crucea are 17 metri și luminează în fiecare noapte în amintirea celor deportați. La temelia crucii a fost instalată o placă pe care sunt înscrise numele sătenilor supuși represaliilor, a celor

deportați în Kazahstan (1940-1941) și în Siberia (1944-1945 și 1947-1949).

Sergiu Balica, născut în Săiți, antreprenor cu mai multe afaceri de succes, este cel care a contribuit financiar la construirea acestui monument. „Crucea Memoriei” a fost ridicată exact în locul unde se găsea cândva o moară de vânt. Această moară aparținea străbunelului meu”, spune Sergiu Balica.

Simion Gluh, cetățean de onoare al satului Săiți, este nepotul lui Nichifor Gluh, cel care a fost deportat în anul

1945 pentru o perioadă de 11 ani. „Bunelul meu a fost primul satului Săiți în perioada anilor 1930-1934. Odată cu venirea sovieticilor s-au șters toate meritele lui Nichifor Gluh, acesta fiind deportat doar pentru faptul că a fost primar”, își amintește săteanul.

În Dealul Crucii

Pe parcursul anilor, Simion Gluh a editat mai multe cărți de poezii și a compus lucrarea „În Dealul Crucii”, dedicată celor represați. Autorul o recitește de fiecare dată cu tristețe.

În opinia lui Simion Gluh, „Crucea Memoriei” este un monument care nu-i lasă să fie uitați pe cei care au avut de suferit în urma deportărilor. „Despre acest lucru trebuie să se vorbească în școală, în societate. Fiecare trebuie să-și pună întrebarea: de ce există această cruce?... întrebare la care mulți n-ar putea să răspundă”, spune bărbatul.

Nicolae GALAJU

Crucea Memoriei este amplasată în așa mod încât poate fi văzută din orice punct al satului

Foto: Nicolae Galaju

În Dealul Crucii

Plâng colinele, suspină câmpul
După cei care au murit.
Au murit, s-au dus cu timpul
Prin nevrere, dar forțat.

Au fost duși de hoții care
N-au crezut în Dumnezeu.
La nimic n-au dat crezare,
Având suflet de călău.

Și prin foame, deportări,

Împușcați fără de vină,
Cei mai buni din săișeni
Azi la băștină revin.

Revenirea-i amintire
Încrustată în granit.
E memoria de rude,
Ei prin noi au revenit.

Noi, cei vii, n-o să-i uităm,
Și cei care se vor naște,

Au o datorie sfântă:
Să nu-i uite niciodată!

Mulțumim că sânt nepoții
Celor care au pățimit.
S-a distins Serghei Balica,
Care toate le-a plătit.

Să dea Domnul veșnicie
Sus, aici, în Dealul Crucii.
Punct de sprijin să ne fie
În piepși cu veneticii.

(Simion Gluh)

VOX

Cu ce vă mândriți în satul Săiți?

Antonina Șumleaschi, pensionară:

„Sunt o norocoasă că locuiesc aici. Avem oameni activi. Veceslav Spînu, de exemplu, are vii și livezi de cireși și pruni. Cine nu a văzut raiul, să meargă acolo. Ne bucurăm că satul este gazificat, dispunem de telefonie fixă, acum se lucrează la apeduct.”

Promotorul dansurilor populare

Constantin Grigorencu se apropie cu un un zâmbet larg și primitor. Arată zvelt, vioi și nici n-ai spune că într-o lună împlinește 70 de ani. Dumnealui este coregraful ansamblului de dansuri populare „Opincuța” din gimnaziul Săiți. I s-a conferit titlul de cetățean de onoare al satului. Dansează de prin clasa a opta și a fost membru în ansamblurile „Fluieraș” și „Veselia”. Dansurile populare i-au adus distincții și l-au purtat departe prin lume.

Constantin a învățat de metodist în Soroca. A ajuns să activeze însă în domeniul coregrafiei și muzicii. A dansat și în cei doi ani de armată, unde a fost ales împreună cu doi băieți să reprezinte ansamblul serviciului militar.

Maestrul Grigorencu și „Opincuța”- viitorul dansului popular din Săiți. Foto: Adriana Vlas

Pe lângă dans, a cântat pe la nunți ani buni, cu vocea sau la trompetă.

Domnul profesor își aminește de ziua când venise în sat coregraful renumitului ansamblu de dansuri populare „Joc”, Grigore Simionov, care s-a filmat în comedia muzicală rusească „Свадьба

в Малиновке”. Simionov formase pe atunci un cerc de dansuri și l-a remarcat pe Constantin Grigorencu, care spune că era ca „de foc” pe atunci. Coregraful de la „Joc” a regizat un dans în doi, în care tânărul Constantin împreună cu partenera sa au jucat un cuplu la prima întâlnire. Dansul

se numea „La izvor”. „Iese fata prima pe scenă și se face că-l așteaptă pe băiatul care întârzie. Și apoi ies eu cu un ulcior de apă în spate și caut, pe adică, cum să fac să mă ierte fata că am întârziat”, povestește domnul Grigorencu și demonstrează chiar și mișcările de la începutul dansului. Au cutre-

ierat multe locuri cu dansul acela, își amintește cu nostalgie maestrul.

Domnul Grigorencu a ajuns și la Moscova cu ansamblul „Veselia”, în care a activat prin anii '70. Au evoluat într-o emisiune din acele timpuri pe nume „Карусель” (Carousel). Cântau alături de ei, pe atunci, Nadejda Cepraga și Liubomir Iorga.

Reîntors în sat, domnul Grigorencu a format un ansamblu din zece perechi de dansatori, care, zece ani mai târziu a obținut și medalia de aur la un concurs din Chișinău. „La sat nu sunt condițiile pe care le au orașenii. Noi, din nimic, obținem locurile de frunte. Este o muncă grea”, spune domnul Grigorencu.

Profesia de coregraf l-a purtat tocmai în Suedia, unde acum patru ani a ajuns împreună cu ansamblul gimnaziului, în cadrul unui proiect de schimb de experiență.

„Am avut concerte, am dansat chiar și pe parom”, povestește Constantin Grigorencu. Spune că suedezii au rămas impresionați: „Proprietarul hotelului în care am fost cazați iubea dansurile populare. Îi arătam mișcări de dans și el mă cuprindea încântat”, râde dumnealui.

Tot discutând despre vremurile trecute, ne-a prins sunetul la pauză și maestrul m-a invitat să îi cunosc pe elevii din ansamblul „Opincuța”. Reușește să îi adune pe jumătate dintre ei de prin coridoarele școlii și îi aranjează în semicerc în holul de la intrare. Au toți 12-13 ani și deși n-au participat la concursuri ca cei mai mari, speră să ajungă și ei în curând. Se apropie acordeonistul și „Opincuța” începe să danseze, ghidată cu iscusință de domnul coregraf.

Adriana VLAS

Sportul care a adus glorie satului

Fotbalul este numit „sportul rege”, pentru că are cei mai mulți simpatizanți în toată lumea. Săițenii au o pasiune pentru acest sport și se mândresc cu rezultatele obținute de consătenii lor. Până nu demult, satul avea propria echipă, care a obținut mai multe trofee importante la nivel raional, devenind totodată campioana și deținătoarea „Supercupei Căușeni”.

Echipa care a câștigat toate trofeele raionale

Anul 2012 a fost unul dintre cei mai buni în istoria recentă a echipei. Săițenii erau de neînvinși în raionul Căușeni, câștigând în același sezon campionatul, supercupa și titlul de cea mai bună echipă a anului. Toate trofee au acum un loc de onoare în primăria satului. Tot acolo se

păstrează și mingea, semnată de întreaga echipă, cu care s-a jucat finala „Supercupei Căușeni 2012”.

„Atunci aveam într-adevăr o echipă puternică”, își amintește Oleg Cucos, fostul fundaș al echipei, care a început să joace fotbal încă la mijlocul anilor '90, când era în clasa a IX-a. „Unele meciuri le câștigam cu scorul 5-0, chiar 6-0.”

În 2013, săițenii au reușit din nou să câștige trofee în competiții raionale, obținând victorii în fața altor echipe din Căușeni, precum cea din Căinari, Firlădeni și Chircăiești. Rezultatele sunt remarcabile, ținând cont de faptul că adversarii săițenilor aveau fotbaliști valoroși din alte raioane, unii dintre ei cu experiență în competițiile de vârf ale fotbalului moldovenesc. „Avantajul nostru a fost spiritul de echipă. Am învins pentru că eram foarte uniți”, povestește Oleg.

Sergiu Balica, cetățean de onoare al satului Săiți și fon-

datorul echipei, își amintește despre acea perioadă glorioasă: „Băieții jucau foarte frumos. Majoritatea erau de la noi din sat, de aceea, ca săițean, mă mândresc cu acele rezultate”.

Va reveni fotbalul la Săiți?

Echipa formată în anul 2010 s-a desființat după cinci ani de existență din cauza lipsei de fonduri.

„Este nevoie de investiții mari pentru a întreține o echipă de fotbal. Acum nu ne putem permite acest lucru”, suspină Sergiu Balica.

La doi ani după desființarea echipei, mulți dintre foștii jucători sunt plecați din sat, unii la Chișinău, alții peste hotare. Este și cazul săițeanului Valentin Roșca, principalul golgheter, unul dintre laureații Galei Fotbalului din Căușeni în 2013, numit „cel mai activ entuziast” al acestui sport. „Cu siguranța

Meciul pentru „Cupa Raionului”, 2015. Au jucat echipele Săiți și Zaim. Foto: arhiva primarului

a fost un jucător foarte bun”, spune Oleg Cucos, menționând că a pierdut legătura cu fostul coleg de echipă după ce acesta a plecat din sat.

Cu toate că renașterea echipei de la Săiți nu se prevede în viitorul apropiat, săițenii nu-și pierd speranța că, într-o zi, fotbalul va reveni în satul natal. Unii cred că lucrul dat se poate întâmpla chiar anul acesta, când săițenii comemorează 210 de ani de la prima atestare documentară a satului.

„Fotbalul a reușit să ne unească pe toți”

„Pentru copiii din sat era o sărbătoare mare atunci când

juca echipa noastră. Chiar și acum, copilul vecinului mă întreabă: «O să se formeze echipa vara asta sau nu?», iar eu nu știu ce să răspund, nimeni nu ne spune nimic”, povestește Victor Zderea, un locuitor al satului. „Băieții jucau foarte bine. Era o mândrie pentru Săiți, pentru toți locuitorii. Atunci când aveau un meci în deplasare, plecam cu toții și îi susțineam”.

După fomarea echipei, în 2010, stadionul de la Săiți a fost reparat pentru desfășurarea partidelor din campionatul Căușeni. De doi ani stadionul nu mai găzduiește meciuri de fotbal raionale și este folosit mai

mult de către elevii școlii la orele de educație fizică. Oleg Cucos aleargă în fiecare seară în jurul stadionului, acolo unde a petrecut atât de multe clipe frumoase alături de foștii săi coechipieri. Nu știe dacă va mai juca din nou pentru echipa satului, dar are și el speranța că zilele de glorie ale fotbalului săițean vor reveni.

„Îmi amintesc cum toți așteptau cu nerăbdare ziua meciului. Se grămădeau, întrebau ora jocului. Se aduna foarte multă lume la stadion. Cred că fotbalul a reușit să ne unească pe toți”, spune Oleg Cucos.

Eugeniu KANSKII

Studentii promoției 2017, în satul Săiți. Foto: Petru Macovei

ECHIPA REDACȚIONALĂ
Redactora-șefă: Cristina Cornescu

Redactoră-stilizatoare: Mariana Matcovschi

Machetatoare: Adriana Vlas

Reporteri: Liliana Botnariuc, Alina Filimon,
Maria Șveț, Nicolae Galaju, Dumitrița Andriuța,
Parascovia Spic, Eugeniu Kanskii, Liliana Chisari

Telefon: +373/22 929440

ȘCOALA
DE STUDII AVANSATE
ÎN JURNALISM

Tipar executat la Tipografia Prag-3, str. Petricani nr. 94
Tiraj: 1000 de exemplare

Ziarul este o publicație a Școlii de Studii Avansate în Jurnalism, destinată locuitorilor satului Săiți. Publicația face parte din cadrul cursului de Jurnalism Comunitar.

VATRA
La Săiți e viața noastră.